

Kronik

NY OVERBIBLIOTEKAR PÅ DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Mandag den 3. marts 1986 et par minutter over kl. 9 tog den 38-årige Erland Kolding Nielsen plads i stolen i chefkontoret på Det kongelige Bibliotek som nyslået overbibliotekar.

En varm stol at overtage, kan man roligt sige på dette tidspunkt, hvor biblioteket står overfor at skulle leve op til det moderne informationssamfunds krav om let tilgængelig og hurtig information. Men Erland Kolding Nielsen mødte vel rustet på biblioteket hin morgen. Ikke alene havde han i årene forud markeret sig stærkt som engageret fagleder for fagencyklopædi og -litteratur på Danmarks Biblioteksskole, men helt bogstaveligt og konkret tilbragte han de sidste to måneder før sin tiltrædelse af stillingen med at læse sig igennem noter og kilovis af Det kongelige Biblioteks kedeligste skrift: Interne Meddelelser. - Og end ikke denne syssel forhindrede ham i at møde op med visioner om bibliotekets fremtid. Visioner der var karakteristiske ved at være klarere i konturerne end det ellers er sædvanligt.

Står det til Erland Kolding Nielsen skal der iværksættes et udbygningsprogram der ikke alene rummer et stort centraldepot til bibliotekets fortsatte bogvækst, men Havnefronten ud mod Christians Brygge skal udbygges så biblioteket får langt bedre læsesals- og udstillingsfaciliteter. Samtidig er en gennemgribende edb-ud-

*Overbibliotekar Erland
Kolding Nielsen. F. 1947.
Cand.phil. (historie, Kø-
benhavns Universitet)
1973. Lektor i historie
på Danmarks Bibliotekssko-
le 1971-80; fagleder for
Fagencyklopædi og -lit-
teratur 1980-86.*

vikling blevet igangsat. Målet er at skaffe Det kongelige Biblio-
tek kapacitet til at blive databasevært og informationsproducent
på forsknings-, informations- og dokumentationsområdet.

Det er nok dybtgående og langsigtede planer, men det er sam-
tidig planer der modsvarer Erland Kolding Nielsens målbevidsthed,
entusiasme og arbejdskapacitet.

KØNNETS GRÆNSER

Den 18. februar åbnede Det kongelige Bibliotek en udstilling med
titlen Kønnets grænser (se Meddelelser fra Rigsbibliotekaren 36.
årgang nr. 5. 1985, s. 37-44).

Udstillingens emne var kønsrolle og kønsidentitet, i min-
dre grad hvem der seksuelt føler sig tiltrukket af hvem uanset
kønsrolle og kønsidentitet.

Tilsyneladende en udstilling om det usædvanlige, men udstil-
lingens postulat er, at der er tale om noget alment, noget der
kommer alle ved, blot set i et forstørrende hulspejl.

Forhåbentlig var udstillingen en øjenåbner, både når det
gælder det specielle og det almene. Måske skabte den øget forstå-
else for "det anderledes" samtidig med at den gav nogen et puf
til at leve mere i overensstemmelse med sig selv, stå ved hvad

der bor i dem, også når det ikke stemmer med de almene konventioner - de er ikke alene.

I udstillingen indgik Christine Jorgensens papirer, som Det kongelige Bibliotek har fået overdraget, ligesom Thomas Holck havde stillet sit arkiv til rådighed for udstillingen.

Udstillingen blev redigeret af overbibliotekar Michael Cotta-Schønberg, lektor, lic.phil. Bent Fausing, lektor, overlæge, dr. med. Preben Hertoft og filminstruktør, læge Teit Ritzau i samarbejde med Det kongelige Biblioteks Kontakt- og oplysningsafdeling.

DEN ARABISKE REJSE. EN DANSK VIDENSKABELIG EKSPEDITION 1761-1767

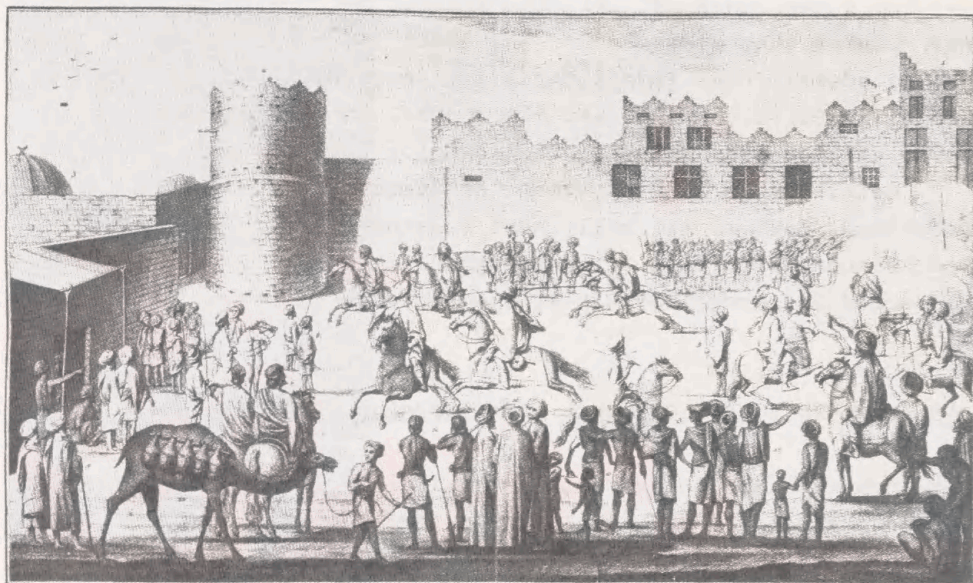
Det kongelige Biblioteks sommerudstilling 1986 handlede om den danske ekspedition til Arabien, som forfatteren Thorkild Hansen har berettet så levende om i bogen "Det lykkelige Arabien": historien om Carsten Niebuhr og hans rejsefæller. Først og fremmest de to lærde og temperamentsfulde herrer, filologen F.C. von Haven og naturforskeren Peter Forsskål, samt tegneren Baurenfeind, lægen Carl C. Cramer og den svenske dragon Berggren, der var med som oppasser.

Seks år efter afrejsen fra København med orlogsskibet "Grønland" meldte Carsten Niebuhr sig tilbage i København, - alene. Af ekspeditionens hovedpersoner var han den eneste, der overlevede.

På udstillingen vistes resultaterne af ekspeditionen, dels de indsamlede og hjemsendte objekter, dyr og planter, men især arabiske håndskrifter, samt deltagernes egne optegnelser, tegninger og kort. Adskillige viste sig at være epokegørende, således Forsskåls indsats inden for zoologien og botanikken, Carsten Niebuhrs inden for kartografien, men også hans kopieringer af oldpersiske kileindskrifter skulle få afgørende betydning for tydingen af kileskriften. Filologen von Havens indkøb af håndskrifter kom siden til at danne grundstammen i Det kongelige Biblioteks samling af nærorientalske manuskripter.

Endnu i dag eksisterer store dele af disse tilvejebragte samlinger, og de granskes og udforskes til stadighed af kyndige folk fra ind- og udland.

På udstillingen vistes bl.a. en række hjembragte objekter i monterne, og på plancher blev givet en beretning om ekspeditio-

Arabere i Jemen afholder krigsøvelser. - Efter tegning af Baurenfeind.

nens forløb gennem Baurenfeinds tegninger og Niebuhrs kort.

Udstillingens formål var at fremdrage det videnskabshistoriske aspekt af en ekspedition der faktisk var en pionérindsats af europæisk format.

Forskningsbibliotekar, mag.art. Stig Rasmussen var redaktør.

HEKSEMYTER OG HEKSEJAGT

I 1984 havde Det kongelige Bibliotek stor succes med udstillingen "Hekseforfølgelse 1484-1984". Denne udstilling er nu genopstået i form af en nyredigeret vandrestilling: "Heksemyter og Heksejagt", der tilbydes til folkebiblioteker og andre interesserede institutioner. Udstillingen trækker et historisk perspektiv fra hekseforfølgelsens antikke rødder frem til nutiden.

Vandrestillingen, der er arrangeret af Det kongelige Bibliotek og dr.phil. Gustav Henningsen, Dansk Folkemindesamling i samarbejde med dr.phil. Bettina von Meyenburg og forfatter Marisa Rey-Henningsen, afholdes med støtte fra Augustinus Fonden.

DE HELLIGE BRØDRE KYRILLOS OG METHODIOS

I anledning af 1100-året for den hellige Methodios' død fik Det kongelige Bibliotek besøg af den russiske ærkebiskop Pitirim af Volokolamsk, der holdt forelæsning over temaet "De hellige brødre Kyrillos' og Methodios' åndelige arv i Rusland".

Ved samme lejlighed havde forskningsbibliotekar, mag.art. Anne Marie Lebech arrangeret en mindre udstilling i Brandes-arkivet: "Det slaviske alfabets oprindelse og udvikling". Den hellige Kyril (827-869) tilskrives æren for skabelsen af det slaviske alfabet, som han og broderen Methodios anvendte i deres missionsvirksomhed i Østeuropa.

- Nedenfor bringes et *resumé* af Anne Marie Lebechs tale ved besøget af ærkebiskop Pitirim, den 27. maj:

I 1100-året for den hellige Methodios's død 885 er vi samlet for at fejre den slaviske kulturs og det slaviske sprogs mærkedag. Denne dag er viet mindet om slavernes apostle Methodios og Kyrillos, der tilskrives æren for skabelsen af det slaviske alfabet i 863. Den bulgarske munk Chrabr skriver således i sin beretning fra IX-X århundrede om slavernes bogstaver, at den hellige Kyril Filosof skabte det slaviske alfabet og oversatte bøger fra græsk til slavisk. I den samtidige Pannoniske legende om Kyrillos's og Methodios's levned fortælles om de hellige brødres forkyndelse af evangeliet i Østeuropa, en gerning, der netop var årsag til skabelsen af den slaviske ABC.

Det er i denne anledning en glæde for biblioteket at kunne vise en lille bog, Ivan Fedorovs Azbuka (ABC) fra 1578, i centrum for en udstilling om det slaviske alfabets oprindelse og udvikling. Ivan Fedorov er kendt som den første bogtrykker i Rusland og har trykt den første russiske ABC. Kun fire eksemplarer af Ivan Fedorovs Azbuka kendes. To af førsteudgaven 1574 og to af den ny og mere indholdsrige udgave fra 1578. Det er det ene eksemplar af 1578-udgaven, Det kongelige Bibliotek er i besiddelse af. I denne udgave er den nævnte beretning fra Chabrs hånd om det slaviske alfabets skabelse ved Kyrillos genoptrykt. Det slaviske alfabet findes i to varianter: det glagolitiske og det kyrilliske. Det kyrilliske anvendes i dag i Rusland, Bulgarien og dele af Jugoslavien. Desværre oplyser Chabr ikke, hvilket af de to alfabeter, Kyrillos skabte. Diskussionen om dette spørgsmål har

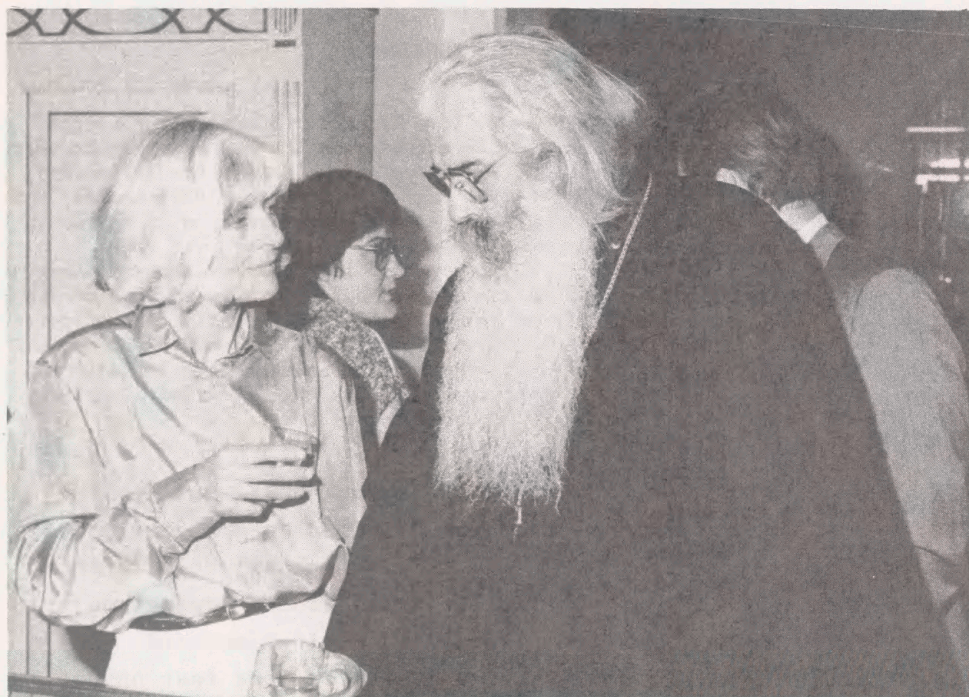
længe præget den videnskabelige litteratur om emnet. Som indledning til forståelse af problemet er det under alle omstændigheder interessant at lægge mærke til, at selv om de to alfabeter i det ydre adskiller sig stærkt fra hinanden, er deres sproglige indhold næsten helt ens. Således er bogstavernes udformning forskellig, mens antallet af bogstaver i de to alfabeter er omtrent det samme. Desuden indeholder begge alfabeter samme grundlag af græske bogstaver og derudover en del ny slaviske bogstaver, der gør det lettere at omsætte den specielle slaviske fonetik til skriftlig form.

Ved studiet af de ældste fund af skriftlige vidnesbyrd om det glagolitiske og det kyrilliske skriftsprog har interessen også specielt samlet sig om de ældste alfabeter. Med arkæologernes hjælp er det lykkedes at finde alfabeter helt tilbage til X. og XI. århundrede, henholdsvis det glagolitiske i Bulgarien, indhugget på en kirkemur i X. århundrede, og det kyrilliske i Novgorod i Rusland, skrevet på birkebark i XI-XII århundrede.

Udstillingen viser disse to alfabeter samt senere fund af denne art. På Det kongelige Bibliotek findes andre ældre ABC-er, f.eks. den glagolitiske Azbukvidnjak slovinskij, trykt i Rom 1629 og Vasilij Burcovs kyrilliske ABC, trykt i Moskva 1634, som er fremlagt. Desuden vises nogle håndskrifter fra XVII. århundrede. Det ene, en ABC, viser i smuk sort og rød skrift bogstavernes navne: Az, Buki, Vedi ... Det andet er i rulleform og indeholder smukke forskrifter til initialer og bogstaver, begge kyrilliske.

Faksimileudgaver af ældre skriftlige vidnesbyrd illustrerer, hvorledes både det glagolitiske og det kyrilliske alfabet har været anvendt, f.eks. de glagolitiske Rilski-blade X-XI. århundrede fra Bulgarien og det russiske Ostromir-evangelium 1056-1057, som er kyrillisk. I original er fremlagt en glagolitisk missale fra XIV-XV. århundrede, som findes i Det kongelige Biblioteks håndskriftsamling. Endnu et af Ivan Fedorovs tryk er i bibliotekets eje, nemlig Časovnik, en bønnebog eller rettere tidebog, som er trykt i Moskva 1565. Denne smukke bog vises også. Personer og lokaliteter er i montererne illustreret ved hjælp af billedværker, f.eks. ses et bulgarsk kirkemaleri af den hellige Kyrillos og Methodios med alfabetet i hænderne fra 1859.

Til ære for vor gæst ærkebiskop Pitirim af Volokolamsk vises et faksimileblad af afskrift fra XV. århundrede af den hellige Kyrillos's levned, som blev fundet i Volokolamsk klostret (original af legenden om slavernes apostle kendes ikke). Endelig udstil-

Erkebiskop Pitirim af Volokolamsk og forskningsbibliotekar, mag.art. Anne Marie Lebech.

les et bind af Moskva Patriarkatets tidsskrift Zurnal Moskovskoj Patriarchii, som ærkebiskop Pitirim redigerer.

SOMMERKONCERTER I BIBLIOTEKSHAVEN

I lighed med tidligere år afholdt Det kongelige Bibliotek i samarbejde med Det kongelige danske Musikkonservatorium, som et led i Københavns Kommunes Sommerunderholdning, 4 fredagskonserter i Bibliotekshaven.

Programmet omfattede bl.a. en markering af 200-året for Frederik Kuhlaus fødsel, idet den første koncert indeholdt musik for 3 og 4 tværfløjter af denne komponist.

Derudover omfattede de fire koncerter musik for 2 oboer og engelskhorn af bl.a. Beethoven; Øre-Brass-Quartet, musik for mes-singblæserkvartet; sange af danske komponister.

MINDETALE VED PROFESSOR, DR. PHIL. HENNING FENGERS BISÆTTELSE DEN 11. JANUAR 1986, I HOV KIRKE PÅ LANGELAND.

Henning Fenger hørte i sine unge dage til Det kongelige Biblioteks flittige benyttede og faste gæster på læsesalen. Her arbejdede han med sine for Brandes-forskningen grundlæggende værker, således disputatsen "Georg Brandes læreår" (1955) og "Den unge Brandes" (1957). Hans ganske omfattende forfatterskab, som bl.a. inkluderede værker om Voltaire, Kierkegaard og Heiberg-familien, blev dog ikke udelukkende til ved læsesalens borde.

Men han omfattede altid Det kongelige Bibliotek med trofasthed og veneration. Om det nu var, fordi hans første store resultater blev nået på bibliotekets læsesal, eller om det blot var arbejdsmiljøet på læsesalen der tiltalte ham, lader sig næppe afklare. Sandsynligvis betød begge dele meget for ham.

Ved Henning Fengers død har hans hustru, Lise Lander - i overensstemmelse med hans ønske - overladt Det kongelige Bibliotek hans efterladte papirer, der omfatter manuskripter, udkast, korrespondance og breve.

Her bringes overlæge, dr.med. Jørgen Røjels tale ved bisættelsen:

Når vi i dag er samlet for at tage afsked med Henning Fenger, er der i vores sind en blanding af vemod og taknemmelighed. Det er vemodigt, at et livsløb har fundet sin afslutning, men samtidig er vi taknemmelige over alt, hvad Henning Fenger gav sine nærmeste, sine venner, dansk åndsliv og sit fædreland.

Henning Fenger havde fået rige evner, og gode feer havde stået vagt ved hans vugge. Han var et musisk menneske, der elskede skønheden i livet og kunsten - og her var det litteraturen og teatret, der stod hans hjerte nærmest.

Henning Fenger var allerede i gymnasieårene på Sorø Akademi blevet grebet af nordisk litteratur, og Henrik Ibsens værker hørte til hans kæreste læsning. Den 9. april 1940 - som han oplevede som 3.G'er i Sorø - blev for ham skammens dag - og han var fra første færd modstandsmand i sit hjerte.

Efteråret 1940 begyndte han at studere sammenlignende litteraturhistorie ved Københavns Universitet, og kort efter begyndte han at skrive antityske artikler i et illegalt blad, han havde startet under navnet "Nyt fra Norden".

I 1942 måtte han gå under jorden, fordi han var efterlyst af det danske politi på grund af sin illegale bladaktivitet.

Som tiden gik, følte Fenger det som en moralsk nødvendighed at deltage i den væbnede kamp mod besættelsesmagten. Sammen med sin bror Jørgen Fenger blev de to brødre under dæknavnene "Store Claus" og "Lille Claus" optaget i Holger Danske, som han senere omtalte med et citat fra Henry V: "The few, the very few - the happy band of brothers".

De to brødre fik først en lejlighed, som de i hast måtte

Professor, dr. phil. Henning Fenger

forlade, da tyskerne fandt et lager af håndgranater i deres kælderrum. Senere fik de en stuelejlighed i Godthåbshave nr. 16, og typisk for Henning Fenger lavede han en aktionsplan i tilfælde af, at Gestapo angreb lejligheden. Han forelagde planen for sin afdelingsleder, "Sigvald", og han fik udleveret de nødvendige maskinpistoler og håndgranater til selvforsvar.

En skønne morgen ringede det på døren - det var Gestapo. "Store Claus" fór ind til den sovende "Lille Claus", som han vækkede med ordene: "Tyskerne er her". De to brødre tog straks kampen op mod Gestapo efter den nøje lagte plan. Den startede med, at Henning Fenger skød en salve ud gennem køkkendøren, og broderen gennem hoveddøren. Derefter sprang de i dækning og straks efter fyrede Gestapo en maskinpistolsalve ind gennem døren. Efter en ny skudveksling trak de sig kæmpende ud på altanen, hvorfra de kastede håndgranater mod fjenden. Der opstod tumult, og det lykkedes brødrene at springe ned fra altanen og i nattøj flygte fra åstedet.

Senere på dagen inspicerede "Sigvald" kamppladsen, og han var meget imponeret over de enorme mængder knust vinduesglas, der lå på gade og gårdsplads.

Denne episode viser, at den strålende begavede litterat, desuden havde det kølige, velovervejede ensomme mod, der ikke lod det gustne overlæg kvæle handlingens morgenrøde. Årene i HD blev afgørende for hans holdninger senere i livet - men de havde også sat sig dybe spor i hans følsomme sind.

Henning Fenger var et udpræget nervemenneske, der kunne gå helt op og helt ned i følelsesregistret - med mange animositeter og aversioner, men også med evnen til at begejstres og begejstre og fortrylle sine omgivelser med sin charme, sit vid, lune og ironi, der kunne gå over i sarkasme.

Han var trods sit kritiske intellekt, også noget af en nationalromaniker, og der er ikke tvivl om, at han følte sig åndsbeslægtet med dem, "der stred i Kongedybet og under Dybbøl led". Han var åndsfrænde med den Willemoes, der under kampen ved Sjællands Odde, lige før han faldt, kunne sige: "Dette er en stadseilig Batalje".

Efter krigen kastede den unge litteraturstuderende sig med iver over opgøret med de gamle politikere, og han blev en af lederne af modstandsbevægelsens unge åndsliv. Allerede i 1946 gav den daværende stud.mag. i Vilhelm La Cour's "Danmark under Besættelsen" en glimrende beskrivelse af den nazistiske propaganda og åndelige infiltration i Danmark. Han sluttede sin artikel med ordene: "Hvad der her er omtalt, er kun bagateller i sammenligning med den infiltration, som har sin oprindelse i det officielle Danmarks holdning under besættelsen." Dermed havde han naglet de gamle politikere fast på anklagebænken.

Med uhyre energi gik han videre med sine studier, og han blev stærkt inspireret af sin lærer, professor Rubow, der i disse år var hans mentor og faderlige rådgiver. Rubow var en stor elsker af Frankrig, af fransk litteratur og kunst, og det inspirerede Henning Fenger til at skrive sin magisterafhandling på fransk: "Voltaire et le Théâtre anglais".

Efter magisterkonferens i 1948 fulgte to års studieophold ved Sorbonne og et års ophold ved Columbia University. I 1955 forsvarede han sin doktorafhandling: "Georg Brandes' læreår", og blev doctor philosophiae. Fra 1954 til 1966 var han dansk lektor i Strassbourg, i Paris og i Cambridge. I disse år blev Fenger kos-

mopolit. Modstandskampen havde ført ham fra snæver nationalisme over i en bred internationalisme, hvor han blev en ivrig forkæmper for den europæiske tanke. I 1958 skrev han sin bog: "Europa eller ej", hvor han sigtede mod et forenet Europa, der mellem de to supermagter skulle forsvare den europæiske kulturarv. Fenger var blevet europæer og verdensborger.

Disse år i udlændighed var Henning Fengers frodigste år, og den ene bog og afhandling afløste den anden. Han skrev sine hovedværker om Georg Brandes og Søren Kierkegaard, der oversat til engelsk blev banebrydende i Brandes- og Kierkegaard-forskningen i Europa. Han fik en strålende akademisk løbebane, og han stod som formidleren af kendskabet til dansk litteratur i udlandet, og opnåede international anerkendelse.

I 1966 blev han kaldt hjem til et professorat i sammenlignende litteratur i Århus, hvor han i den første tid havde et snævert samarbejde med professor Paul Krüger. Efter Krügers død udgav Henning Fenger hans efterladte arbejder: "Studier i komparativ litteratur".

I 1968 oplevede Fenger den første alvorlige krise i sit universitetsliv. Med hele sin baggrund måtte han være en modstander af studenteroprøret, og det førte til, at der blev indledt en formelig heksejagt på ham. Han svarede igen med offentligt at sammenligne denne kampagne imod ham med hetzen mod jøderne i Hitlertiden, og spurgte hvornår professorer skulle tildeles jødestjernen. Disse konflikter førte til, at han i 1972 søgte og fik et professorat i Odense i litteraturvidenskab. Han havde det uheld, at han var blevet foretrukket frem for en mere populær lokal kandidat, og påny blev han mødt med fjendtlighed blandt sine nærmeste medarbejdere og af studenterne. I 1974 søgte han og fik sin afsked med fuld pension på grund af sygdom. En af efterkrigstidens største litterære begavelser var hermed faldet i kamp på ærens mark i forsvar for krigstidsgenerationens idealer.

I 1974 blev Henning Fenger gift med Lise Lander, der blev hans muse, og med hende delte han sin interesse for fransk litteratur, teater og ballet. De fik nogle lykkelige arbejdsår sammen, indtil hans sygdom begyndte at formørke deres hverdag. Henning Fenger talte ofte om, at han havde et KZ-syndrom, uden at han havde været i koncentrationslejr. Han havde utvivlsomt under krigen fået åndelige ulivssår, og senere brændte han sig selv op i kampen for ordets og tankens frihed.

Kære Henning Fenger - dine nærmeste og dine venner siger dig tak for dit mod og for trofast venskab.

Æret være Henning Fengers minde.

FOTOGRAFIER PÅ CHARLOTTENBORG

I overværelse af 400 indbudte gæster foretog kulturministeren den officielle åbning af udstillingen "Fotografier på Charlottenborg". Et udvalg af Det kongelige Biblioteks samling. 14. april - 1. juni 1986.

Formanden for Udstillingsbygningens bestyrelse, professor Mogens Breyen bød ministeren og forsamlingen velkommen og redegjorde for bevæggrundene til, at man havde inviteret Det kongelige Bibliotek til at fylde salene med fotografier: At give et bidrag til diskussionen om fotografiets plads i kunstverdenen og understrege behovet for et udstillingssted også for fotografiet.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen takkede dernæst på

Professor Mogens Breyen, formand for Udstillingsbygningens bestyrelse, og kulturminister H.P. Clausen ved åbningen af udstillingen "Fotografier på Charlottenborg".

Det kongelige Biblioteks vegne for husly på Charlottenborg og benyttede lejligheden til over for kulturministeren at minde om ønsket om at oprette et fotomuseum som en del af Det kongelige Bibliotek. - Kulturministeren nævnte bl.a. i sin åbningstale det positive i, at to kulturinstitutioner på denne fremragende måde kunne samarbejde og supplere hinanden.

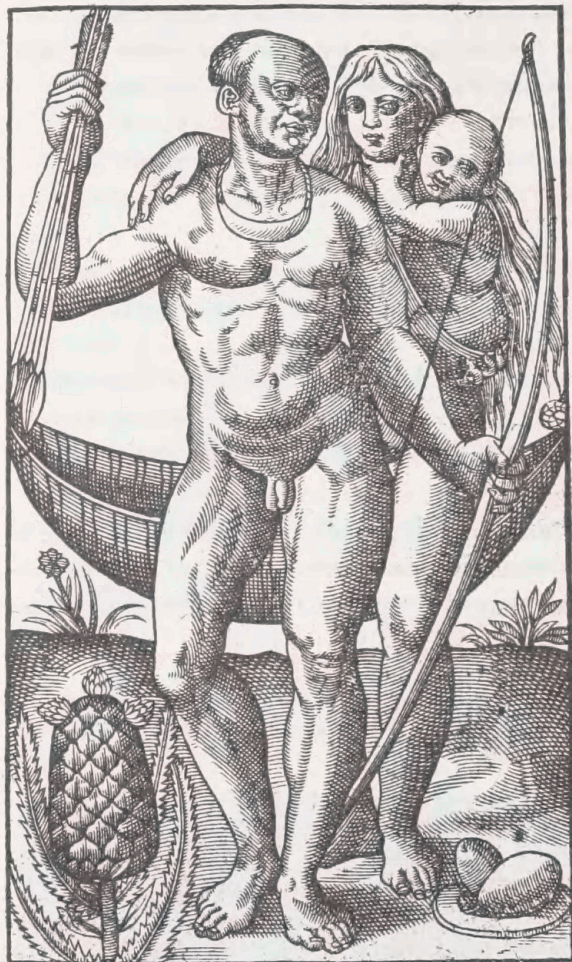
KINESISKE NYTÅRSTRYK

Orientalisk Afdeling deltog marts-maj i en udstilling på Kulturhistorisk Museum i Randers "Nytårsbilleder fra Kina". Orientalisk Afdeling viste bl.a. redskaber til fremstilling af håndgjorte flerfarvetryk.

Endvidere bidrog Orientalisk Afdeling til udstillingen "Bøger fra Kina", i samarbejde med Venskabsforbundet Danmark-Kina og China International Book Trading Corporation (det kinesiske statsforlag) på Østasiatisk Institut i juni 1986.

Ambassadør Liam Rigney, Den Irske Republik, besøgte biblioteket i maj måned. Han ses her, til højre, sammen med professor, dr.theol. Søren Giversen (t.v.) og overbibliotekar Erland Kolding Nielsen.

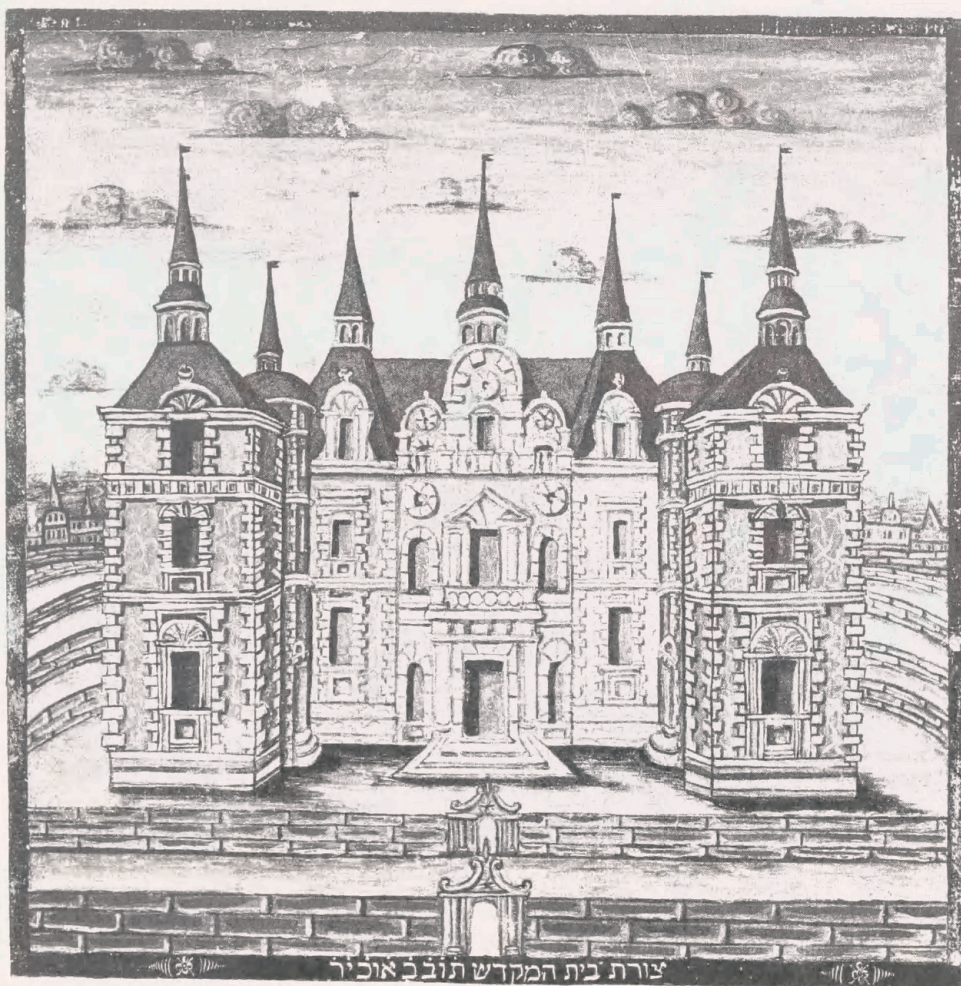

*Illustration fra Jean de Lery:
Histoire d'un Voyage fait en
la terre du Bresil. 1594.*

BRASILIEŅ PÅ DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Inspireret af Nationalmuseets sommerudstilling i Brede "Brasil 86" har Det kongelige Bibliotek i en miniudstilling vist et udvalg af husets "Brazilianica". Biblioteket har en bemærkelsesværdig fyldig samling af tidlige rejseskildringer fra Brasilien; således flere udgaver af både Jean de Lery, Ulrich Schmidel og Hans Staden's illustrerede beskrivelser fra 1500-tallet af det nyligt opdagede "Terra de Santa Cruz", senere kaldet Brasilien. Desuden har man til Brede-udstillingen udlånt bibliotekets sjældne eksemplar af W. Piso og G. Marcgrave's billedværk "Historia naturalis Brasiliae" fra 1648, samt en håndkoloreret udgave af Theodor de Bry's "America Tertia Pars Memorabile provinciae Brasiliae..." fra 1592.

DANSK HAGGADA I FACSIMILEUDGAVE

Forlaget Nahar and Steimatsky, Israel, har i samarbejde med Det kongelige Biblioteks Fotografiske Atelier fremstillet en facsimileudgave af en dansk Haggada, "The Copenhagen Haggada", der ejes af Det mosaiske Troessamfund i København, men opbevares i Judaistisk Afdeling.

Trods navnet er Haggada'en i virkeligheden fra Altona, skrevet i 1739. Manuskriptets skriver er Uri Feibush, søn af rabbi Isak Eisik Segal (1720-95), der senere slog sig ned i København.

Haggada shel Pesach, Påskefortællingen, oplæses under det ceremonielle Pesach-måltid, der indleder den jødiske påske. Der har i mange århundreder været tradition for at illustrere Haggada'er, ofte med motiver der har direkte tilknytning til teksten og som afspejler den samtidige stil. Således illustrerer Uri Feibush den hebraiske Pesach-sang "Han er mægtig - måtte Han snart igen genopbygge sit hus" med et billede af templet i Jerusalem, der minder om et slot i nederlandsk renaissance-stil, således som vi kender det fra Rosenborg Slot.

Opgang til galleriet i en biograf i Anniston, Alabama. - Galleriet var forbeholdt farvede. Fot. Peter Sekjær (1901-50). Billedet er, ligesom det på næste side, optaget i 30'erne. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

ERHVERVELSER

Blandt afdelingernes erhvervelser fremhæves følgende:

HÅNDSKRIFTAFDELINGEN

Martin Andersen Nexø's forlagskorrespondance 1926-1954.

Ivan Malinowski: Manuskripter 1983-85 og notesbøger 1964-1984; endvidere breve til Malinowski som redaktør af tidsskriftet Hvedekorn 1953-54.

Dea Trier Mørch: Manuskripter og korrespondance 1979-1985.

Kunstnerkollektivet Røde Mors arkiv.

Povl Johs. Jensen: En samling efterladte papirer.

Negerfanger på arbejde. Fot. Peter Sekjær. Peter Sekjær er kendt bl.a. for sine sociale fotos i forbindelse med sit arbejde inden for den amerikanske administration. - Erhvervet til Kort- og Billedsamlingen.

Nis Petersen: 17 breve til Johs. Brøndum-Nielsen 1932-41, samt et håndskrevet digt, "Hil vejens folk!"

40 familiebreve til komponisten P.E. Lange-Müller og hustru under deres ophold i Ægypten 1912-13 og under hustruens ophold i Sverige 1916.

Scrapbog fra Casino 1899-1942 og scrapbog fra Dagmar-teatret 1901-1937.

H.C. Andersen: Brev til fru Anna Johanne Lønborg, dat. 2. august 1860.

Supplement til familien Bergsøes arkiv, modtaget ved fabrikken Paul Bergsøe & Søn (Glostrup) ophør ca. 20. marts 1986. Fabrikens arkiv samt fabrikant Svend Bergsøes arkiv er tilgået Erhvervsarkivet i Århus.

I beretningsperioden er en lang række andre samlinger og enkelte papirer ligeledes indgået i Håndskriftafdelingen. Der kan fra perioden nævnes følgende donatorer: Grethe Bentzen, Solvejg Bjerre, Kristen Bjørnkær, Anders Bodelsen, Børge E. Breitenbach, Folmer Christensens bo, Vagn Clausen, Dansk Folkemindesamling, Wencke Dedichen, Torben Ejlersen, Svavar Eyfjord, Benedicte Egede Glahn, Berthe-Marie og Bjørn Heilesen, Jytte Jensen, Gösta Jönsson, Helga Kastoft, John Sutton Knudsen, Ole Madsen, T. Messerschmidt, Henri Mourier, K. Olesen, Esbern Philipsen, Paul Rantzau, Kai Christian Rasmussen, Rigsarkivets 4. afdeling, Mads Roar, Røde Mor, Anne Skovgaard, John Strange, Niels Thulstrup, Aase Timmermann, Jens Villumsen, I. Voss, Kgl. danske ambassade i Washington, Hans Weltzer, Ejnar Wilhelm og Helga Winge.

Opmærksomheden henledes på, at nogle af de ny erhvervede sager af forskellige årsager må holdes utilgængelige indtil videre.

JUDAISTISK AFDELING

Julius Margolinsky's arkiv fra Mosaisk Troessamfund. - Julius Margolinsky var bibliotekar ved Mosaisk Troessamfunds bibliotek i en menneskealder ligesom han en kortere årrække var bibliotekar ved Judaistisk Afdeling. Han har udgivet værker indenfor dansk-jødisk slægtshistorie samt en registrant over jødiske dødsfald i Danmark.

En række serier og tidsskrifter, heriblandt The Jewish Observer, New York; Kol Hanoar, Zürich; Diglenu, København. Fra hr. Siegfried Heimann.

Nogle bind jiddisch litteratur og polske judaica. Fra hr. Ignacy Łepkowsky.

Af Herman D. Boraks, Michigan, har Judaistisk Afdeling modtaget 2 hebraiske bøger til minde om hans hustru Sara Mirjam Boraks: Isaac Aboab: Menorat ha-Ma'or, 1-2 (1 bd.). Med en kommentar og jiddisch oversættelse af Moses Frankfurt. Wilna: trykt hos Funn, Rosenkranz & Schriftsetzer, 1889-90. - Aboab levede i Spanien i det 14. århundrede. Hans religiøst-etiske værk var blandt de mest populære og er blevet oversat til flere sprog. Trykt første gang i Konstantinopel 1514 og siden mere end 70 gange. - Moses Frankfurt levede i Amsterdam, senere i Frankfurt am Main 1672-1762; han grundlagde et trykkeri i Amsterdam i 1721.

Den anden bog er: Bønnebog til højtiderne. Bd. 2: De 3 Val-

Paris, Bastilledag 1968. Fot. Andreas Fischer Hansen. - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

fartsfester. Med hebraisk kommentar og jiddisch oversættelse.
 Slavuta (Ukraine): trykt hos A.S. Schapira, 1832. 152 bl. : ill.
 På titelbladet den russiske censors stempel.

KORT- OG BILLEDAFDELINGEN

En samling familieportrætter m.v. Fra fr. Ebba Bayer.

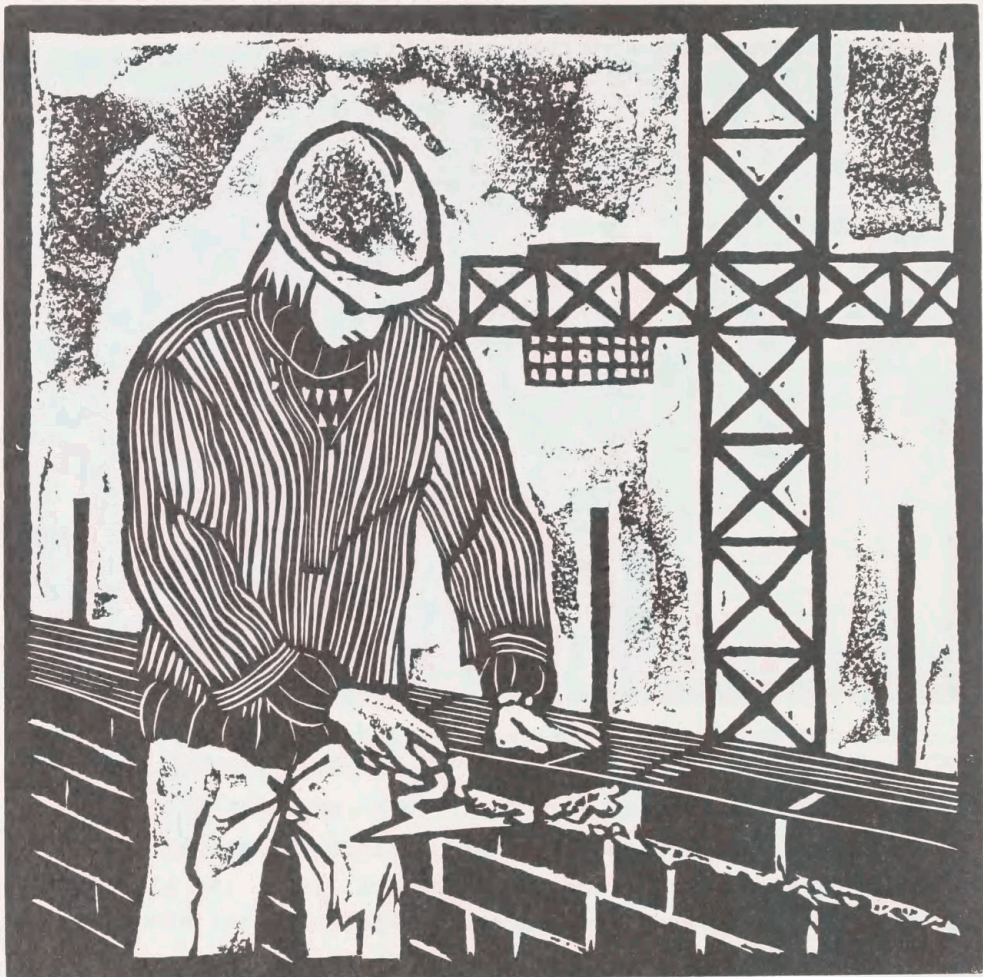
En stor samling nyere postkort med motiver fra Island. Fra direktør Birgir Thorhallsson, Solarfilma.

2 topografiske billeder, bl.a. vinderbilledet fra fotokonkurrencen "Tag et billede af byen". Fra Ellen Margrethe Wiil.

90 nyere russiske plakater samt tre bøger om russiske plakater. Fra Leninbiblioteket, Moskva.

Fotoalbum fra 1862 med familie billeder fotograferet af lensgrevinde Thyra Krag-Juel-Vind-Frijs. Fra hr. Thor Boye og frue.

En meget stor samling ældre topografiske billeder, fortrinsvis udenlandske fra slutningen af det 19. århundrede. Fra Fredensborg-Humlebæk Biblioteker.

Byggefagenes Samvirke. Linoleumssnit udført af kunstnerkollektivet RØDE MOR v/Thomas Kruse, Dea Trier Mørch, Yukari Ochiai i samarbejde med Byggefagenes Hus 1975-76. - Erhvervet til Håndskriftafdelingen. Se også næste side.

24 fotohistoriske billeder med motiver fra Paris og Grækenland m.v. fotograferet 1964-85 af Andreas Fischer-Hansen og af fotografen foræret til afdelingen.

Plastische Weltbilder. Serie 1. 10 Hefte. Plastographische Original-Aufnahmen von Max Skladanowsky. Ca. 1900.

I forbindelse med Billedsamlingens udstilling på Charlottenborg 24. april - 1. juni 1986 er der bl.a. erhvervet fotografier taget af følgende fotografer: Michael Buchwald, Krass Clement, Fay Godwin, Fie Johansen, Tuija Lindstrøm, Leif Hove Madsen, Gunnar Smoliansky, Jan van Steenwijk.

Der er endvidere erhvervet fotografier taget af bl.a. følgende fotografer: Hans Gedda, John R. Johnsen, Stuart Mc Intyre, Heine Pedersen, Lennart af Petersen, Viggo Rivad, Lis Steincke, Else Tholstrup, Stanislav Tuma og Sigvart Werner.

PERSONALIA

Forskningsbibliotekar Ruth Bentzen holdt 9. juni foredrag om sprogforskeren Holger Pedersens tidlige keltiske forskning, på konferencen Europe of Regions, The Celtic People on the European Scene i København.

Førstebibliotekar Ulf Haxen deltog i seminar ved Freie Universität i Vestberlin i forbindelse med planlægningen af næste kongres for Association for Jewish Studies in Europe, og holdt foredrag: Das Hebräische sekuläre Strophen Gedicht.

Forskningsbibliotekar Paul Raimund Jørgensen har i marts 1986 givet et kursus om bogens historie for elever på konservatorskolens restaureringslinje under Kunstakademiet.

Førstebibliotekar Ib Rønne Kejlbo har som repræsentant for Dansk Kartografisk Selskab som gæst deltaget i De svenske Kortdage i Stockholm 17. - 21. marts.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen tiltrådte 1. marts; deltog i NVBF's møde i Helsinki 25.-28. juni.

Forskningsbibliotekar Barbara Melchior holdt 25. juni i Odense foredrag om "fremmedsprog og databaser" på et nordisk seminar om emnet "Fremmedsprogundervisningen og informationsteknologien - hvor står vi i dag?".

Førstebibliotekar Frede Møller-Kristensen deltog 1.-9. juni i et møde i SABREB, London.

Bibliotekar Lis Nørregaard er indtrådt i en styregruppe til varetagelse af det praktiske arbejde i forbindelse med en af Kortsamlingen foreslået arbejdsgruppe med det formål at udbygge samarbejdet mellem store kortsamlinger i Danmark. Gruppen ønsker endvidere at formidle kendskab til samlingernes indhold og registreringssystemer til en bredere kreds.

Kst. rigsbibliotekar Torkil Olsen fratrådte 28. februar.

Forskningsbibliotekar Erik Petersen deltog 5.-8. juni i et kollokvium om "Greek and Latin scholarship and its history" på The Warburg Institute, University of London, og holdt foredrag:

The Communication of the Dead - notes on the nature of humanist philology.

Forskningsbibliotekar Stig Rasmussen foretog 17.-26. marts en udvekslingsrejse til DDR, hvor han besøgte orientalistiske institutter og biblioteker i Berlin, Leipzig, Jena og Gotha.

Førstebibliotekar Annika Salomonsen deltog 10.-11. april i møde i International MARC Network Advisory Committee i London; deltog 22.-25. april i møde i European Library Automation Group i Madrid.

Bibliotekar Susanne Sugar deltog 19.-21. marts i IAML og Musikfaggruppens konference om "Edb og musik". Ved samme lejlighed demonstrerede hun Dansk Musikfortegnelse på edb.

Førstebibliotekar Mogens Weitemeyer var 1.-5. juni på Lange-land for, på Håndskriftafdelingens vegne, at ordne og nedpakke Henning Fengers efterladte papirer.

Forskningsbibliotekar Eva Ørsnes deltog 7.-10. april i et symposium i Videnskabernes Selskab med emnet "Archaeology in the Dodecanese".

I Danmarks Forskningsbiblioteksforenings årsmøde 11.-13. juni deltog førstebibliotekarerne Illa Steensgaard og Olga Porotnikoff, forskningsbibliotekarerne Ivar Hoel, Steen Bille Larsen og Stig Rasmussen, bibliotekarerne Ingelise Christensen, Anne Køster, Therese Høeg Jacobsen, Ester Skaarup, Kirsten Viltoft, Anne Marie Smith og Esther Suhr, assistenterne Gytte Møller, Valther Knudsen, Sten Tulinus, overassistent Jytte Christensen, fuldmægtig Birgit Berg, biblioteksbetjent Arne Loud.

I seminaret "Det kortløse bibliotek" 16.-17. juni deltog førstebibliotekarerne Mogens Weitemeyer og Annika Salomonsen, forskningsbibliotekarerne Barbara Melchior, Niels Ivan Boserup og Lise Hesselager, bibliotekar Elisabeth Porse og assistent Grethe Schnedler-Meyer.